

ปัญหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา : กรณีการเลือกเสียภาษีสำหรับเงินได้จากดอกเบี้ยและเงินปันผล

Issue of Personal Income Tax: The Choice of Tax Payment for Interest Income and Dividends.

รัชดาวัลย์ ไชยอาลา¹, เกสินี หมั่นโรตอง², รตจรินทร์ กุลศรีสอน³และ อัครวิษษ์ รอบคอบ^{4*}

Radchadawan Chai r la ^{1*}, Kesinee Muenthaisong², Rotcharin Kunsrison³, and Akkarawit Robkob ^{4*}

นิสิตระดับปริญญาตรีสาขาการบัญชี คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. E-mail: laddawan30259@gmail.com¹

Undergraduate student Accounting Program Mahasarakham Business School, Mahasarakham University. E-mail: laddawan30259@gmail.com¹

ผศ. ดร., คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. E-mail: kesinee.m@acc.msu.ac.th²

Asst. Prof. Dr., Mahasarakham Business School, Mahasarakham University. E-mail: kesinee.m@acc.msu.ac.th²

ผศ. ดร., คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. E-mail: rotcharin.k@acc.msu.ac.th³

Asst. Prof. Dr., Mahasarakham Business School, Mahasarakham University. E-mail: rotcharin.k@acc.msu.ac.th³

ผศ. ดร., คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. E-mail: phaiboon.r@acc.msu.ac.th^{4*}

Corresponding author E-mail: phaiboon.r@acc.msu.ac.th^{*}

Received: 26 February 2025; Revised: 9 April 2025; Accepted: 19 June 2025

บทคัดย่อ

ปัจจุบัน การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยเฉพาะจากดอกเบี้ยและเงินปันผลมีความสำคัญเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นแหล่งรายได้หลักสำหรับผู้ลงทุนและออมเงิน บทความนี้วิเคราะห์ข้อพึงระวังทางภาษีและสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย เพื่อให้ผู้เสียภาษีเลือกวิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภาระภาษีที่แท้จริง บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัญหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา : กรณีการเลือกเสียภาษีสำหรับเงินได้จากดอกเบี้ยและเงินปันผล ผลการศึกษา พบว่า ผู้มีเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ก) แห่งประมวลรัษฎากร เมื่อผู้จ่ายเงินได้เป็นผู้มีหน้าที่ภาษีหัก ณ ที่จ่ายทุกราว ในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้ ตามมาตรา 50(2)(ข) มีทางเลือกดังนี้ 1) ยอมรับการหักภาษี ณ ที่จ่ายร้อยละ 15 เป็นภาษีสุดท้าย หรือ 2) นำเงินได้ไปรวมกับเงินได้อื่นในแบบ ภ.ง.ด.90 เพื่อคำนวณภาษีตามเกณฑ์ปกติ สำหรับเงินปันผล (มาตรา 40(4)(ข)) จากนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่งได้รับเครดิตภาษีตามมาตรา 47 ทวิ ผู้มีเงินได้สามารถเลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10 เป็นภาษีสุดท้าย โดยไม่ต้องนำไปรวมคำนวณกับเงินได้อื่น ตามมาตรา 48(3) วรรคสอง หรือ หรือนำไปรวมคำนวณกับเงินได้อื่นเพื่อรับประโยชน์จากเครดิตภาษี ตามมาตรา 47 ทวิ ทั้งนี้ หากเลือกวิธีนี้ ต้องนำเงินปันผลทุกรายการที่ได้รับในปีภาษีมา

รวมคำนวณ ไม่สามารถเลือกเฉพาะบางรายการได้ ความรู้จากบทความนี้ช่วยให้ผู้เสียภาษีวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซับซ้อน และหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

คำสำคัญ : เงินปันผล, ดอกเบี้ย, ปัญหาภาษี, ภาษีสุดท้าย

Abstract

Currently, personal income tax planning—particularly regarding interest and dividend income—has become increasingly important, as these sources represent significant income for investors and savers. This article analyzes tax considerations and legal benefits to enable taxpayers to select the most appropriate and accurate tax payment method based on their actual tax burden. The purpose of this academic article is to study the issues related to personal income tax, specifically in cases where individuals must choose how to pay taxes on income derived from interest and dividends. The findings reveal that under Section 40(4)(a) of the Revenue Code, when the payer is responsible for withholding tax at a rate of 15% in accordance with Section 50(2)(b), taxpayers have two options: (1) accept the 15% withholding tax as a final tax, or (2) include such income with other income on the P.N.D.90 tax return and calculate tax under the progressive rate structure. For dividends (Section 40(4)(b)) from legal entities established under Thai law, which are eligible for tax credit under Section 47 bis, the taxpayer may opt to pay tax at a flat rate of 10% as a final tax without including it with other income, in accordance with Section 48(3), paragraph two. Alternatively, they may include such dividends with other income to benefit from the tax credit under Section 47 bis. However, in doing so, all dividend income received during the tax year must be included; selective inclusion of certain items is not permitted. The knowledge presented in this article supports effective tax planning, helps reduce complexity, and minimizes the risk of errors in calculating personal income tax.

Keywords: Dividends, Interest, Tax Problems, Final Taxes

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ความสนใจของประชาชนต่อการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในส่วนของเงินได้จากดอกเบี้ยและเงินปันผล ซึ่งถือเป็นรายได้สำคัญของผู้มีกำไรและลงทุนในตลาดทุนไทย การเลือกวิธีการเสียภาษีที่เหมาะสมระหว่างภาษีสุดท้าย (Final Tax) กับการนำไปรวมคำนวณตามเกณฑ์ปกติ กลายเป็นประเด็นสำคัญที่มีผลต่อภาระภาษีของผู้เสียภาษีโดยตรง อย่างไรก็ตาม ผู้เสียภาษีส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจในทางเลือกทางภาษีนี้ ส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและการวางแผนภาษีที่ไม่เหมาะสม (Boonmak, 2023; Thai Revenue Department, 2024) งานวิจัยในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา เช่น ในงานวิจัยของ Srisuwan และคณะ (2023) พบว่า ผู้เสียภาษีที่มีเงินได้หลายประเภทมีแนวโน้มใช้สิทธิผิดพลาดหรือไม่ได้รับประโยชน์จากเครดิตภาษีอย่างเต็มที่ ซึ่งสะท้อนถึงช่องว่างทางองค์ความรู้ในการวางแผนภาษีที่ยังต้องการการศึกษาต่อยอด

การวางแผนภาษี (Tax Planning) เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาและประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในทางภาษีและการบัญชี โดยเฉพาะทฤษฎีของ Hoffman (1961) ซึ่งเน้นการลดภาระภาษีภายใต้กรอบของกฎหมายอย่างถูกต้องและมีจริยธรรม แนวคิดนี้ได้รับการขยายความจากนักวิชาการรุ่นใหม่ ในงานวิจัยของ Scholes, Wolfson, Erickson, Maydew and Shevlin (2015) ที่เสนอให้พิจารณาประสิทธิภาพทางภาษีควบคู่ไปกับกลยุทธ์การเงินของบุคคลและองค์กร และในงานวิจัยของ Lenter, Shackelford และ Shevlin (2003) ยังแสดงให้เห็นว่า กลยุทธ์การวางแผนภาษีสามารถลดความซับซ้อนและเพิ่มความโปร่งใสในการรายงานภาษีได้ ในบริบทไทย งานวิจัยของ Boonyasarn (2022) ได้อธิบายว่า ความรู้ด้านภาษีเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกวิธีการเสียภาษีในกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางถึงสูง

ในระบบภาษีของประเทศไทย การจัดเก็บภาษีจากเงินได้ประเภทดอกเบี้ยและเงินปันผลของบุคคลธรรมดา ยังคงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจทั้งในเชิงปฏิบัติและวิชาการ เนื่องจากมีผลโดยตรงต่อภาระภาษีของผู้เสียภาษีและทางเลือกในการวางแผนภาษี (Chaiyasit & Poonperm, 2022) กรณีของผู้มีเงินได้ตาม มาตรา 40(4)(ก) แห่งประมวลรัษฎากร เมื่อผู้จ่ายเงินได้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15 ตาม มาตรา 50(2)(ข) ผู้เสียภาษีสามารถเลือกได้ระหว่าง (1) ยอมรับการหักภาษีดังกล่าวเป็นภาษีสุดท้าย หรือ (2) นำเงินได้ไปรวมคำนวณกับเงินได้อื่นในแบบ ภ.ง.ด.90 เพื่อเสียภาษีตามเกณฑ์ปกติ ขณะที่เงินปันผลตาม มาตรา 40(4)(ข) จากนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่งมีสิทธินำเครดิตภาษีตาม มาตรา 47 ทวิ มาหักภาษีได้ ผู้มีเงินได้สามารถเลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10 เป็นภาษีสุดท้ายตาม มาตรา 48(3) วรรคสอง หรือเลือกนำเงินปันผลทั้งหมดไปรวมคำนวณกับเงินได้อื่นเพื่อใช้เครดิตภาษีตามสิทธิ กรณีนี้ ผู้มีเงินได้จะต้องรวมทุกแหล่งของเงินปันผลที่ได้รับในปีภาษีเดียวกัน ไม่สามารถเลือกเฉพาะบางรายการได้ (Revenue Department, 2024) งานวิจัยของ Srisuwan,

Supaporn, และ Jirakarn (2023) ระบุว่า กลุ่มผู้มีรายได้หลากหลายมักประสบปัญหาในการเลือกแนวทางภาษีที่เหมาะสม ทำให้เสียโอกาสในการวางแผนภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ ช่องว่าง (gap) ในความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิตามกฎหมายในกลุ่มผู้เสียภาษีทั่วไป จึงยังเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการศึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการเลือกเสียภาษีเงินได้จากดอกเบี้ยและเงินปันผล โดยอิงจากแนวคิดการวางแผนภาษีและการใช้สิทธิประโยชน์ทางกฎหมาย เพื่อชี้ให้เห็นผลกระทบของแต่ละทางเลือกต่อภาระภาษีที่แท้จริงของผู้เสียภาษี ตลอดจนเพื่อเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ข้อมูลภาษีในการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ผลการศึกษาในบทความจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติ เช่น ผู้เสียภาษีทั่วไป นักบัญชี และเจ้าหน้าที่ด้านภาษี สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องภายใต้ข้อกำหนดที่ซับซ้อน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบ (Final Tax)
2. เพื่อศึกษาสิทธิประโยชน์ การเลือกเสียภาษีสำหรับเงินได้จากดอกเบี้ยและเงินปันผล
3. เพื่อนำเสนอเปรียบเทียบวิธีการคำนวณ กรณีการเลือกเสียภาษีสำหรับเงินได้จากดอกเบี้ยและเงินปันผล
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางวิธีการเลือกเสียภาษีที่ถูกต้อง และเลือกเสียภาษีสำหรับเงินได้จากดอกเบี้ยและเงินปันผล

ขอบเขตการศึกษา

บทความวิชาการเรื่องนี้ มุ่งเน้นไปที่การศึกษาคำนวณภาษีตามวิธีภาษีสุดท้าย (Final Tax) ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพื่อชำระภาษีให้น้อยที่สุดและถูกต้อง ครบถ้วน และการใช้ประโยชน์ทางกฎหมายให้ได้มากที่สุด โดยจะอ้างอิงมาจากงานวิจัย ข่าวสาร และข้อหารือในทางกฎหมายของกรมสรรพากร

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในประเทศไทย

ในการวางแผนภาษีของกิจการ การตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการวางแผนภาษีได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย เช่น ขนาดของบริษัท ระดับความเสี่ยงทางการเงิน ความสามารถในการทำกำไร และลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม (Hanlon & Heitzman, 2010) แนวคิดการวางแผนภาษีโดยไม่กระทบต่อกำไรทางบัญชี หรือที่เรียกว่า Book-Tax Nonconforming Tax Planning กลายเป็นกลยุทธ์ที่ธุรกิจจำนวนมากเลือกใช้

เนื่องจากสามารถลดค่าใช้จ่ายภาษีโดยยังคงรักษาภาพลักษณ์ทางการเงินไว้ได้ ทั้งนี้แนวคิดดังกล่าวมีรากฐานจาก Hoffman's Tax Planning Theory (1961) ซึ่งเสนอว่าการวางแผนภาษีที่ดีควรสามารถย้ายภาระภาษีกลับคืนสู่องค์กร โดยอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายอย่างถูกต้องและมีจริยธรรม ทฤษฎีของ Hoffman ได้รับการขยายความในงานของ Scholes et al. (2015) และ Stickney et al. (2010) ว่าการเลือกใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ขอบด้วยกฎหมายสามารถเพิ่มกระแสเงินสดและเสริมศักยภาพการแข่งขันทางธุรกิจได้ โดยเฉพาะในภาวะที่รัฐบาลต้องพึ่งพารายได้ภาษีเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการคลัง เช่น การควบคุมเงินเฟ้อ การกระจายรายได้ และการกระตุ้นเศรษฐกิจ (OECD, 2022)

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในบริบทไทยยังพบช่องว่างด้านองค์ความรู้ที่ชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องการเชื่อมโยงแนวคิดวางแผนภาษีกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจของรัฐและการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมในระดับจุลภาค (Boonyasarn, 2022) ซึ่งบทความนี้มุ่งนำเสนอเพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าวทั้งในเชิงแนวคิดและเชิงปฏิบัติ

2. หลักการจัดเก็บภาษี

ประเทศไทยมีหลักการจัดเก็บภาษี สามารถจำแนกได้เป็น 4 แหล่ง ดังนี้ 1) หลักแหล่งเงินได้ คือ ผู้มีรายได้จากกิจการ ทรัพย์สิน หรือเงินได้จากการจ้างงานในประเทศใด จะต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐในประเทศนั้น เนื่องจากการมีรายได้จากแหล่งเงินในประเทศนั้นแสดงว่าผู้นั้นได้ใช้ทรัพยากรของประเทศนั้น 2) หลักถิ่นที่อยู่ คือ ผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศใด จะต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐในประเทศนั้น เพราะการมีถิ่นที่อยู่หมายถึงการได้รับประโยชน์และบริการจากรัฐในประเทศนั้น 3) หลักสัญชาติ คือ บุคคลที่ถือสัญชาติของประเทศใด ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในประเทศนั้นหรือไม่ จะต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐในประเทศนั้น เนื่องจากรับการคุ้มครองและบริการจากรัฐ และ 4) หลักการบริโภค คือ ผู้ที่บริโภคสินค้าหรือบริการบางประเภทในประเทศใด จะต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐในประเทศนั้น เพื่อสนับสนุนการบริการและการพัฒนาในประเทศ

จากคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 119/2545 เรื่อง การเครดิตภาษีเงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งของกำไรตามมาตรา 47 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร ถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการตรวจและแนะนำผู้มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ข) แห่งประมวลรัษฎากร กรณีการเครดิตภาษีเงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งของกำไร ตามมาตรา 47 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร กรมสรรพากรจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้ (กรมสรรพากร, 2545ก)

2.1. เงินได้ที่มีการเสียภาษีสุดท้าย (Final Tax)

แนวคิดเรื่อง ภาษีสุดท้าย (Final Tax) ตามประมวลรัษฎากรของไทย เปิดโอกาสให้ผู้มีเงินได้บางประเภท เช่น เงินปันผล หรือดอกเบี้ยที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย สามารถ เลือกไม่ต้องนำไปรวมกับเงินได้ประเภทอื่นในการยื่นภาษีปลายปี ทั้งนี้ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของภาระภาษีและเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับผู้เสียภาษี

(กรมสรรพากร, 2545ก) หลักการนี้มีความสำคัญในทางปฏิบัติ เนื่องจากผู้เสียภาษีที่มีรายได้หลายประเภท โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้สูง หากนำเงินได้จากดอกเบี้ยหรือเงินปันผลไปรวมกับรายได้อื่น อาจต้องเสียภาษีในอัตราก้าวหน้าสูงถึง 35% ซึ่งมากกว่าอัตราก้าวหน้าที่ถูกหักไว้เพียง 10-15% ตามกฎหมาย (Wongsunwai & Kittiworakarn, 2023) กรณีนี้ถือเป็นกลไกทางกฎหมายที่ช่วยบรรเทาภาระภาษีได้อย่างมีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ดี แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีสุดท้ายยังมีข้อจำกัดด้านความเข้าใจของผู้เสียภาษี โดยเฉพาะเรื่องสิทธิการเลือกแยกคำนวณและผลกระทบของการเลือกวิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น หากเลือกใช้ Final Tax แล้ว จะไม่สามารถเครดิตภาษีหรือขอคืนภาษีได้ในภายหลัง ซึ่งผู้เสียภาษีจำนวนมากอาจไม่ทราบและตัดสินใจผิดพลาด (วราพร เปรมพาศน์ชัญญกุล, 2567) งานวิจัยในต่างประเทศชี้ว่า ความเข้าใจของผู้เสียภาษีต่อกลยุทธ์ทางภาษียังมีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายและความไว้วางใจต่อระบบภาษี (Kirchler, 2007) ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาและพัฒนาชุดความรู้เกี่ยวกับ Final Tax ที่ชัดเจนและใช้งานได้ง่ายจริงสำหรับผู้มีเงินได้ในประเทศไทย

2.2. เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ก) แห่งประมวลรัษฎากร

รายได้จากดอกเบี้ยตามมาตรา 40(4)(ก) เช่น ดอกเบี้ยพันธบัตร หุ้นกู้ ตั๋วเงิน หรือตราสารหนี้ประเภทต่าง ๆ ถือเป็นเงินได้ที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ล่วงหน้าโดยทั่วไปในอัตราร้อยละ 15 และเปิดให้ผู้มีเงินได้เลือกที่จะยอมรับเป็นภาษีสุดท้ายหรือไม่ (กรมสรรพากร, 2545ข) ความน่าสนใจของมาตรานี้อยู่ที่ทางเลือกในการคำนวณภาษี ซึ่งมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อผู้มีฐานรายได้สูง โดยเฉพาะในกลุ่มที่มี เงินได้สุทธิเกิน 750,000 บาทต่อปี ซึ่งหากเลือกนำรายได้นี้ไปรวม จะทำให้ต้องเสียภาษีในอัตราก้าวหน้าที่สูงกว่า 15% ส่งผลให้เกิดภาระทางภาษีเพิ่มขึ้น (วราพร เปรมพาศน์ชัญญกุล, 2567)

แม้กฎหมายจะให้ความยืดหยุ่น แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า ผู้เสียภาษีส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในเรื่องสิทธิ เช่น หากเลือกใช้ Final Tax จะไม่สามารถใช้ภาษีที่ถูกหักไว้มาเครดิตกับภาษีรวมได้อีก และการตัดสินใจเลือกวิธีคำนวณต้องทำครอบคลุมรายได้ทั้งปีภาษี ไม่สามารถเลือกบางรายการแยกได้ งานวิจัยของ Boonyasarn (2022) พบว่า ผู้เสียภาษีระดับกลางถึงสูงในไทยจำนวนมากไม่ได้ใช้สิทธิวางแผนภาษีอย่างเต็มที่ เนื่องจากขาดเครื่องมือวิเคราะห์ที่เข้าใจง่าย ช่องว่างนี้จึงเป็นโอกาสสำคัญสำหรับนักบัญชีและนักกฎหมายภาษีในการพัฒนาสื่อความรู้ให้เข้าถึงผู้เสียภาษีในระดับปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

3. เงินได้ 40(4)(ก) ดอกเบี้ย

3.1. ประเภทของดอกเบี้ยตามมาตรา 40(4)(ก) แห่งประมวลรัษฎากร

1) ดอกเบี้ยพันธบัตร

เป็นเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ก) ที่ได้รับความนิยมในหมู่นักลงทุนที่ต้องการความมั่นคงของรายได้ โดยเฉพาะพันธบัตรรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจที่ถือว่ามีความเสี่ยงต่ำที่สุดในระบบการเงิน (ThaiBMA, 2020) อย่างไรก็ตาม

ก็ตามพันธบัตรมีหลายประเภท เช่น พันธบัตรออมทรัพย์ ตั๋วเงินคลัง พันธบัตรดอกเบี้ยคงที่ และพันธบัตรอัตราดอกเบี้ยลอยตัว ซึ่งมีผลต่อรูปแบบของดอกเบี้ยและการเสียภาษีที่แตกต่างกัน ผู้ลงทุนมักเข้าใจผิดว่าพันธบัตรทั้งหมดได้รับการยกเว้นภาษีหรือหักภาษีอัตราเดียวกัน ซึ่งขัดกับหลักการตามประมวลรัษฎากรที่กำหนดให้รายได้จากดอกเบี้ยพันธบัตรต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายและมีสิทธิแยกคำนวณภาษีได้ (กรมสรรพากร, 2545ข) งานศึกษาของ Chaitusaney & Pomprasit (2021) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการภาษีจากตราสารหนี้ของนักลงทุนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ลงทุนรายย่อย ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียเปรียบในเชิงภาษี ดังนั้นการให้ความรู้เกี่ยวกับประเภทของพันธบัตรและสิทธิทางภาษีจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อทั้งผู้เสียภาษีและที่ปรึกษาด้านภาษี

2) ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักร

เงินได้จากดอกเบี้ยบัญชีออมทรัพย์เป็นรูปแบบหนึ่งของรายได้ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของประกาศอธิบดีกรมสรรพากร ฉบับที่ 55 ซึ่งกำหนดเกณฑ์ยกเว้นภาษีหากดอกเบี้ยไม่เกิน 20,000 บาทต่อธนาคาร แต่หากเกินจะต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย 15% โดยธนาคารผู้จ่ายดอกเบี้ย (Bank of Thailand, 2024) ความสำคัญของประเด็นนี้คือ ผู้เสียภาษีต้องแจ้งทุกธนาคาร หากมีรายได้ดอกเบี้ยรวมเกินเกณฑ์ เพื่อให้มีการหักภาษีที่ถูกต้อง มิฉะนั้นจะถือว่าเจตนาเลี่ยงภาษีโดยปริยาย งานวิจัยของ Chandoevit, W., & Kittiprapas, S., (2023) พบว่ากลุ่มผู้สูงอายุและผู้เกษียณอายุในไทยซึ่งพึ่งพาดอกเบี้ยเป็นรายได้หลัก มักไม่ทราบเงื่อนไขและส่งผลให้การวางแผนภาษีทำได้ไม่เต็มที่ ช่องว่างในความเข้าใจต่อบทบาทของธนาคารในฐานะผู้มีหน้าที่หักภาษีและสิทธิของผู้ฝากเงินยังคงเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขผ่านการให้ความรู้และเครื่องมือคำนวณภาษีที่เข้าใจง่าย

3) ดอกเบี้ยเงินฝากสหกรณ์

ดอกเบี้ยจากเงินฝากออมทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ เช่น สหกรณ์ครู หรือสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย เป็นรูปแบบหนึ่งของรายได้ที่ได้รับความนิยมในกลุ่มข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ แต่การเสียภาษีจากรายได้ประเภทนี้ยังไม่มีกรอบอธิบายอย่างชัดเจนในระดับปฏิบัติ และมักมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าได้รับยกเว้นภาษีทั้งหมด (สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563) รายได้จากดอกเบี้ยสหกรณ์ถือว่าอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 40(4)(ก) เช่นเดียวกับดอกเบี้ยจากธนาคาร แต่การหักภาษี ณ ที่จ่ายอาจมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างองค์กรของสหกรณ์ ซึ่งส่งผลให้การรายงานและการวางแผนภาษีมีความซับซ้อนกว่าภาคธนาคารพาณิชย์ งานวิจัยของ Lertpaitoon & Suthinan (2021) ชี้ให้เห็นว่าข้อมูลจากสหกรณ์มักไม่ถูกจัดเก็บในระบบดิจิทัล ทำให้สมาชิกไม่สามารถตรวจสอบเครดิตภาษีหรือรายการหักภาษีได้อย่างโปร่งใส ปัญหานี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบภาษีเฉพาะสำหรับกลุ่มสหกรณ์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4) ดอกเบี้ยตัวเงิน

ดอกเบี้ยที่เกิดจากตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงินตาม มาตรา 911 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถือเป็นเงินได้อีกประเภทหนึ่งที่มีกฎหมายห้ามในบริบทภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทั้งที่สามารถระบุดอกเบี้ยล่วงหน้าและคิดผลตอบแทนระหว่างทางได้อย่างชัดเจน ซึ่งแตกต่างจากเช็คที่ไม่สามารถระบุดอกเบี้ยได้ (LawSiam, 2566) ประเด็นนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการให้สินเชื่อและธุรกรรมระหว่างเอกชน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่ใช้ตัวเงินเป็นหลักฐานการเงิน

5) ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจของผู้กู้และผู้ให้กู้ ไม่ว่าจะเป็นในภาคครัวเรือน ธุรกิจ หรือสถาบันการเงิน โดยทั่วไปอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ถูกกำหนดเป็น ร้อยละต่อปี และมี 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยแบบคงที่ (Fixed Rate) ซึ่งกำหนดตัวเลขคงที่ตลอดอายุสัญญา และ อัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว (Floating Rate) ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามต้นทุนทางการเงินและอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของธนาคารพาณิชย์ เช่น MLR, MOR และ MRR (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566) ความสำคัญของประเด็นนี้อยู่ที่ผลกระทบต่อโดยตรงต่อต้นทุนทางการเงินของผู้กู้ และรายได้ดอกเบี้ยของผู้ให้กู้ รวมถึงความสามารถในการบริหารความเสี่ยงด้านกระแสเงินสดของทั้งสองฝ่าย งานวิจัยของ Nelson (2020) ระบุว่า การเลือกประเภทดอกเบี้ยส่งผลต่อความเสี่ยงในการชำระหนี้ โดยผู้กู้ที่เลือก Floating Rate มักมีความเสี่ยงสูงขึ้นหากอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นในอนาคต ขณะที่งานวิจัยของ Wongsawat และคณะ (2021) พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในการเปรียบเทียบต้นทุนที่แท้จริงระหว่างอัตราดอกเบี้ยทั้งสองประเภท ซึ่งส่งผลให้ตัดสินใจผิดพลาด โดยเฉพาะในกลุ่มสินเชื่อที่อยู่อาศัยและสินเชื่อรายย่อย ช่องว่างที่สำคัญจึงอยู่ที่การสร้างองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนดอกเบี้ยเปรียบเทียบ สำหรับประชาชนทั่วไปและนักวางแผนการเงิน โดยเฉพาะในยุคดอกเบี้ยที่มีแนวโน้มผันผวนและเศรษฐกิจโลกไม่แน่นอนเช่นปัจจุบัน

ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้พึงประเมิน ซึ่งเป็นผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออกและมีการจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอนตามมาตรา 40(4)(ก) แห่งประมวลรัษฎากร หมายถึง บุคคลธรรมดา คนแรกที่ซื้อตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ ไม่ว่าจะได้อัตราดอกเบี้ยหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่เป็นผู้ออกตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ หรือไม่ เพื่อให้

เกิดความเข้าใจ ผู้เขียนขอแนะนำเสนอเปรียบเทียบวิธีการคำนวณกรณีการใช้สิทธิเป็นภาษีสุดท้ายกับไม่ใช้สิทธิเป็นภาษีสุดท้าย ดังตารางที่ 1-6 ดังต่อไปนี้

กรณีเงินได้ตามมาตรา 40(1) เงินเดือน และมาตรา 40(4)(ก) ดอกเบี้ย

นายสมศักดิ์ มีสถานะโสด ในระหว่างปีนายสมศักดิ์ได้รับเงินเดือน ๆ ละ 80,000 บาท (ซึ่งเป็นจำนวนก่อนหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย 29,000 บาท ตลอดปีภาษีนั้น) และ ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากประจำจากธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง จำนวน 212,500 บาท (ซึ่งเป็นจำนวนเงิน หลังถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15 แล้ว) การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปรียบเทียบระหว่างการนำดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารมารวมคำนวณกับการเลือกที่จะใช้สิทธิแยกคำนวณภาษี แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินได้ตามมาตรา 40(1) เงินเดือน และมาตรา 40(4)(ก) ดอกเบี้ย

รายการ	กรณีไม่ใช้สิทธิ		กรณีใช้สิทธิ	
	มาตรา 40(1)+40(4)(ก)		มาตรา 40(1)	
เงินได้ 40(1)-เงินเดือน	960,000.00		960,000.00	
หัก ค่าใช้จ่าย 50% ไม่เกิน 100,000 บาท	100,000.00	860,000.00	100,000.00	860,000.00
เงินได้ 40(4)(ก)-ดอกเบี้ยเงินฝากประจำ	<u>250,000.00</u>		-	
เงินได้หลังหักค่าใช้จ่าย	1,110,000.00		900,000.00	
หัก ค่าลดหย่อน				
ผู้มีเงินได้	<u>60,000.00</u>		<u>60,000.00</u>	
เงินได้สุทธิ	1,050,000.00		840,000.00	
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา :				
150,000 บาทแรกได้รับยกเว้น	ยกเว้น		ยกเว้น	
150,001 - 300,000 = 150,000 × 5%	7,500.00		7,500.00	
300,001 - 500,000 = 200,000 × 10%	20,000.00		20,000.00	
500,001 - 750,000 = 250,000 × 15%	37,500.00		37,500.00	
750,001 - 1,000,000 = 250,000 × 20%	50,000.00		18,000.00	
ส่วนที่เหลือ×25%	<u>12,500.00</u>		-	

รวม		127,500.00		83,000.00
หัก ภาษีหัก ณ ที่จ่าย : เงินเดือน	29,000.00		29,000.00	
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย : ดอกเบี้ย	<u>37,500.00</u>	<u>66,500.00</u>	<u>0</u>	<u>29,000.00</u>
ภาษีที่ต้องชำระ(ขอคืน)		<u>61,000.00</u>		<u>54,000.00</u>

กรณีเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ก) – ดอกเบี้ย

นายสมพงษ์ มีสถานะโสด ในระหว่างปีนายสมพงษ์ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากประจำจากธนาคารพาณิชย์ แห่งหนึ่ง จำนวน 212,500 บาท (ซึ่งเป็นจำนวนเงิน หลังถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15 แล้ว) การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปรียบเทียบระหว่างการนำดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารมารวมคำนวณกับการ เลือกที่จะใช้สิทธิแยกคำนวณภาษี แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 2 การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ก) – ดอกเบี้ย

รายการ	กรณีไม่ใช้สิทธิ	กรณีใช้สิทธิ
เงินได้ 40(4)(ก)-ดอกเบี้ยเงินฝากประจำ	250,000.00	-
หัก ค่าลดหย่อน		
ผู้มีเงินได้	<u>60,000.00</u>	-
เงินได้สุทธิ	190,000.00	-
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา :		
150,000 บาทแรกได้รับยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น
ส่วนเหลือที่ × 5%	2,000.00	-
รวม	2,000.00	-
หัก ภาษีหัก ณ ที่จ่าย	<u>37,500.00</u>	-
ภาษีที่ต้องชำระ(ขอคืน)	<u>(35,500.00)</u>	-

กรณีเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ก) – ดอกเบี้ย จากดอกเบี้ยเงินฝากประจำและดอกเบี้ยพันธบัตร

นางสาวเมฆามีสถานะโสด ในระหว่างปีนางสาวเมฆาได้รับดอกเบี้ยเงินฝากประจำจากธนาคารพาณิชย์ แห่งหนึ่งจำนวน 212,500 บาท (ซึ่งเป็นจำนวนเงินหลังถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15 แล้ว) และยัง ได้รับดอกเบี้ยพันธบัตร จำนวน 300,000 บาท (ซึ่งเป็นจำนวนก่อนถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15

แล้ว) การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปรียบเทียบระหว่างการนำดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารและดอกเบี้ยพันธบัตรมารวมคำนวณกับการเลือกที่จะใช้สิทธิแยกคำนวณภาษี แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 3 การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ก) – ดอกเบี้ยจากดอกเบี้ยเงินฝากประจำและดอกเบี้ยพันธบัตร

รายการ	กรณีไม่ใช้สิทธิ	กรณีใช้สิทธิ
เงินได้ 40(4)(ก)-ดอกเบี้ยเงินฝากประจำ	250,000.00	-
-ดอกเบี้ยพันธบัตร	345,000.00	-
หัก ค่าลดหย่อน		
ผู้มีเงินได้	<u>60,000.00</u>	-
เงินได้สุทธิ	535,000.00	-
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา :		
150,000 บาทแรกได้รับยกเว้น	ยกเว้น	-
150,001 – 300,000 = 150,000 × 5%	7,500.00	-
300,001 – 500,000 = 150,000 × 10%	20,000.00	-
500,001 – 750,000 = 35,000 × 15%	<u>5,250.00</u>	-
รวม	32,750.00	-
หัก ภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากดอกเบี้ยเงินฝาก	37,500.00	-
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากดอกเบี้ยพันธบัตร	<u>45,000.00</u>	-
ภาษีที่ต้องชำระ(ขอคืน)	<u>(49,750.00)</u>	-

3.2. เงินได้พึงประเมินมาตรา 40(4)(ข) เงินปันผล และส่วนแบ่งกำไร แห่งประมวลรัษฎากร

เฉพาะที่เป็นเงินได้พึงประเมินประเภทเงินปันผลและส่วนแบ่งกำไร ที่ได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้น สำหรับการให้กู้ยืมเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม (กรมสรรพากร, 2545ข)

โดยผู้มีเงินได้ที่จะสามารถนำเงินได้พึงประเมินดังกล่าว แยกคำนวณภาษีได้นั้น จะต้องถูก ผู้จ่ายเงินได้ หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายไว้แล้วในอัตราร้อยละ 10 และเมื่อผู้มีเงินได้เลือกที่จะใช้สิทธิแยกคำนวณภาษี ผู้

มีเงินได้ไม่สามารถนำภาษีเงินได้ที่ถูกหักไว้ ณ ที่จ่าย รวมถึงจำนวนเครดิตภาษีเงินปันผลไปเครดิตหักออกจากการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตอนสิ้นปีได้

ประเภทของเงินปันผลตามมาตรา 40(4)(ข) แห่งประมวลรัษฎากร

1) เงินปันผลจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

กรณีผู้มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ข) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับเครดิตภาษีในการคำนวณภาษีโดยจะนำเอาอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล หาดด้วยผลต่างของหนึ่งร้อย ลบด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล เมื่อได้ผลลัพธ์ออกมาแล้วจะต้องคูณด้วยจำนวนเงินปันผลหรือส่วนแบ่งกำไรที่ผู้มีเงินได้ได้รับผลลัพธ์ที่ได้คือเครดิตภาษี

2) เงินปันผลที่ได้รับจากกองทุนรวม

กรณีบุคคลธรรมดาได้รับเงินส่วนแบ่งของกำไรซึ่งเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ข) แห่งประมวลรัษฎากร จากกองทุนรวมตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งเงินได้ของกองทุนรวมดังกล่าวได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ตามมาตรา 42(24) แห่งประมวลรัษฎากร ผู้ได้รับเงินส่วนแบ่งของกำไรไม่ได้รับเครดิตภาษีตามมาตรา 47 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร แต่หากผู้ได้รับเงินส่วนแบ่งของกำไรเลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10.0 ของเงินได้ ก็ไม่ต้องนำเงินส่วนแบ่งของกำไรไปรวมคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามมาตรา 48(1) และ (2) แห่งประมวลรัษฎากร ทั้งนี้ ตามมาตรา 48(3) วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร

เงินได้ มาตรา 40(4)(ข) เงินปันผล

กรณีเงินได้ตามมาตรา 40(1) - เงินเดือน และมาตรา 40(4)(ข) - เงินปันผล

นายชาติชายโดยมีสถานะโสด ในระหว่างปีภาษีนายชาติชายได้รับเงินเดือน ๆ ละ 70,000 บาท (ซึ่งเป็นจำนวนก่อนหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย 26,000 บาท ตลอดปีภาษีนั้น) และได้รับเงินปันผลจากบริษัทแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 20) จำนวน 72,900 บาท (ซึ่งเป็นจำนวนเงินหลังถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 10 แล้ว) การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปรียบเทียบระหว่างการนำเงินปันผลมารวมคำนวณกับการเลือกที่จะใช้สิทธิแยกคำนวณภาษี แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 4 การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินได้ตามมาตรา 40(1) - เงินเดือน และมาตรา 40(4)(ข) - เงินปันผล

รายการ	กรณีไม่ใช้สิทธิ	กรณีใช้สิทธิ
	มาตรา 40(1)+40(4)(ข)	มาตรา 40(1)
เงินได้ 40(1)-เงินเดือน	840,000.00	840,000.00
หัก ค่าใช้จ่าย 50% ไม่เกิน 100,000 บาท	100,000.00	100,000.00
	740,000.00	740,000.00
เงินได้ 40(4)(ข)-เงินปันผล	81,000.00	
บวก เครดิตภาษี	<u>20,250.00</u>	
	101,250.00	-
เงินได้หลังหักค่าใช้จ่าย	841,250.00	740,000.00
หัก ค่าลดหย่อน		
ผู้มีเงินได้	<u>60,000.00</u>	<u>60,000.00</u>
เงินได้สุทธิ	781,250.00	680,000.00
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา :		
150,000 บาทแรกได้รับยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น
150,001 - 300,000 = 150,000 ×5%	7,500.00	7,500.00
300,001 - 500,000 = 200,000×10%	20,000.00	20,000.00
500,001- 750,000= 250,000 ×15%	37,500.00	27,000.00
ส่วนที่เหลือ×20%	<u>6,250.00</u>	-
รวม	71,250.00	54,500.00
หัก ภาษีหัก ณ ที่จ่าย : เงินเดือน	26,000.00	26,000.00
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย : เงินปันผล	8,100.00	-
เครดิตภาษีเงินปันผล	<u>20,250.00</u>	-
	<u>54,350.00</u>	
ภาษีที่ต้องชำระ(ขอคืน)	<u>16,900.00</u>	<u>28,500.00</u>

กรณีเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ข) – เงินปันผล

นางสาวมีนา มีสถานะโสด ในระหว่างปีภาษีนางสาวมีนาได้รับเงินปันผลจากบริษัทแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 20) จำนวน 72,900 บาท (ซึ่งเป็นจำนวนเงินหลังถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 10 แล้ว) การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปรียบเทียบระหว่างการนำเงินปันผลมารวมคำนวณกับการเลือกที่จะใช้สิทธิแยกคำนวณภาษี แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 5 การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ข) – เงินปันผล

รายการ	กรณีไม่ใช้สิทธิ	กรณีใช้สิทธิ
เงินได้ 40(4)(ข)-เงินปันผล	81,000.00	-
บวก เครดิตภาษี	<u>20,250.00</u>	<u>101,250.00</u>
หัก ค่าลดหย่อนผู้มีเงินได้	60,000.00	-
เงินได้สุทธิ	41,250.00	-
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา :		
150,000 บาทแรกได้รับยกเว้น	ยกเว้น	-
รวม	0.00	-
หัก ภาษีหัก ณ ที่จ่าย: เงินปันผล	8,100.00	-
เครดิตภาษีเงินปันผล	<u>20,250.00</u>	<u>28,350.00</u>
ภาษีที่ต้องชำระ (ขอคืน)	<u>(28,350.00)</u>	-

กรณีเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ข) – เงินปันผล จากบริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลและกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

นางสาวกะรัต มีสถานะโสด ซึ่งในระหว่างปีภาษีนางสาวกะรัตมีเงินได้ดังต่อไปนี้ เงินปันผลจากบริษัท รดา จำกัด ซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย (เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 20) จำนวน 72,900 บาท (ซึ่งเป็นจำนวนเงินหลังถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 10 แล้ว) เงินปันผลจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน 45,000 บาท และ เงินปันผลจำนวน 90,000 บาท จากนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 20 (ซึ่งเป็นจำนวนเงินก่อนถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย) การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปรียบเทียบระหว่างการนำเงินปันผลมารวมคำนวณกับการเลือกที่จะใช้สิทธิแยกคำนวณภาษี แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 6 การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ข) – เงินปันผล จากบริษัท ห้าง
หุ้นส่วนนิติบุคคลและกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

รายการ	กรณีไม่ใช้สิทธิ	กรณีใช้สิทธิ
เงินได้ 40(4)(ข)-เงินปันผล (จากบริษัท รดา)	81,000.00	-
บวก เครดิตภาษี	<u>20,250.00</u>	-
เงินได้ 40(4)(ข)-เงินปันผล (จากนิติบุคคล)	90,000.00	-
บวก เครดิตภาษี	<u>22,500.00</u>	-
เงินได้ก่อนหักลดหย่อน	213,750.00	-
หัก ค่าลดหย่อน		
ผู้มีเงินได้	<u>60,000.00</u>	-
เงินได้สุทธิ	153,750.00	-
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา :		
150,000 บาทแรกได้รับยกเว้น	ยกเว้น	-
ส่วนที่เหลือ × 5%	<u>187.50</u>	-
รวม	187.50	-
หัก ภาษีหัก ณ ที่จ่าย : เงินปันผลจาก บริษัท รดา	8,100.00	-
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย : เงินปันผลจากนิติบุคคล	9,000.00	-
เครดิตภาษีเงินปันผลจาก บริษัท รดา	20,250.00	-
เครดิตภาษีเงินปันผลจากนิติบุคคล	<u>22,500.00</u>	-
ภาษีที่ต้องชำระ(ขอคืน)	<u>(59,662.50)</u>	

หมายเหตุ : เงินปันผลจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน เป็นเงินได้ ที่ได้รับการยกเว้นทั้งจำนวนจึงไม่นำมารวมในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ข้อสังเกตในการเลือกวิธีคำนวณเพื่อชำระภาษีเงินได้จากเงินปันผลตามมาตรา 40(4)(ข) แห่งประมวลรัษฎากร

การพิจารณาในเบื้องต้นว่า ผู้มีเงินได้ควรใช้สิทธิเลือกเสียภาษีเงินได้โดยไม่นำเงินปันผล ส่วนแบ่งกำไรไปรวมคำนวณกับเงินได้พึงประเมินประเภทอื่นหรือไม่นั้น อาจพิจารณาจากจำนวนเงินเครดิตภาษีที่ได้รับ (ตามสัดส่วนการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของผู้จ่ายเงินปันผล) ประกอบกับฐานเงินได้พึงประเมินของผู้มีเงินได้

4. ประเด็นปัญหาการคำนวณภาษีตามวิธีภาษีสุดท้าย (Final Tax)

จากการศึกษาและรวบรวมหนังสือตอบข้อหารือกรมสรรพากร รวมถึง คำแนะนำ การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประมวลรัษฎากรมาตรา 40(1) ถึง (8) แห่งกรมสรรพากร สามารถนำเสนอแหล่งที่มาของเงินได้บุคคลธรรมดา ดังต่อไปนี้

4.1. ปัญหาการเลือกใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเมื่อภาระภาษีที่ต้องชำระน้อยกว่าที่ถูกหัก ณ ที่จ่าย

การใช้สิทธิในการคำนวณภาษีเงินได้จากดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ตามมาตรา 40(4)(ก) เป็นกลไกสำคัญที่เปิดโอกาสให้ผู้เสียภาษีสามารถลดภาระภาษีได้ผ่านทางเลือกการเสียภาษีแบบภาษีสุดท้าย (Final Tax) ตามมาตรา 48(3) ของประมวลรัษฎากร ซึ่งมักถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้แล้วในอัตราร้อยละ 15 อย่างไรก็ตามปรากฏการณ์ที่พบในทางปฏิบัติ คือ ผู้เสียภาษีจำนวนไม่น้อยไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมว่าควร ใช้สิทธิแยกคำนวณภาษี หรือนำไปรวมเพื่อขอคืนภาษี เนื่องจากขาดความเข้าใจเกี่ยวกับข้อแตกต่างและผลกระทบของแต่ละทางเลือก (Revenue Department, 2024) แนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 19/2533 ระบุชัดเจนว่าผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือก แต่หากเลือกแล้วจะต้องนำเงินได้ทั้งหมด หรือ บางส่วน มารวมคำนวณอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนว่าความรู้ด้านภาษียังไม่แพร่หลายในกลุ่มผู้มีรายได้จากดอกเบี้ยโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำจากดอกเบี้ยเงินฝาก งานศึกษาของ Siritham & Rattanasumawong (2023) พบว่า ผู้เสียภาษีมีเพียงร้อยละ 28 เท่านั้น ที่สามารถใช้สิทธิลดหย่อนหรือขอคืนภาษีได้ถูกต้อง ช่องว่างนี้จึงควรได้รับการแก้ไขผ่านการสื่อสารภาษีที่เข้าใจง่าย และการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยตรงต่อกลุ่มเป้าหมาย

4.2. ปัญหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีได้รับเงินปันผลจากผู้จ่ายหลายราย

ภาษีเงินได้จากเงินปันผลตามมาตรา 40(4)(ข) เป็นประเด็นที่มีความซับซ้อนเชิงโครงสร้างมากขึ้นเมื่อผู้มีเงินได้รับรายได้จากผู้จ่ายหลายราย โดยเฉพาะเมื่อบางรายได้รับเครดิตภาษีตามมาตรา 47 ทวิ และบางรายไม่ได้รับ ส่งผลให้การวางแผนภาษีต้องพิจารณาผลรวมทั้งปีภาษี ซึ่งไม่สามารถเลือกเฉพาะรายการบางส่วนมาใช้เครดิตได้ (Revenue Department, 2022) ในกรณีนี้ ผู้เสียภาษีสามารถเลือกที่จะใช้สิทธิ Final Tax โดยเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10 ตามมาตรา 48(3) วรรคสอง หรือนำไปรวมคำนวณและขอเครดิตภาษี แต่ต้องยื่นครอบคลุมทุกแหล่งเงินปันผลในปีภาษีเดียวกัน งานวิจัยของ Jirawat & Kanchana (2021) ชี้ให้เห็นว่าผู้เสียภาษีจำนวนมาก

ขาดความรู้เรื่องผลกระทบของการเลือกรูปแบบภาษี และไม่สามารถคำนวณเครดิตภาษีได้ถูกต้องโดยเฉพาะในกรณีที่ได้รับเงินปันผลจากบริษัทที่ได้รับยกเว้นภาษีบางส่วน ช่องว่างนี้ก่อให้เกิดปัญหาการใช้สิทธิเสียภาษีที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ทางนโยบายภาษีของรัฐ จึงควรมีระบบสนับสนุนเชิงเทคนิคให้กับผู้เสียภาษีทั่วไป

4.3. ความเหลื่อมล้ำจากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย

ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยยังคงถูกวิพากษ์ว่ามีความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล แม้ว่าระบบจะใช้โครงสร้างภาษีก้าวหน้า แต่ในทางปฏิบัติกลับส่งผลให้ผู้มีรายได้ระดับกลาง-สูงต้องแบกรับภาระภาษีในอัตราสูงถึงร้อยละ 35 ขณะที่นิติบุคคลขนาดใหญ่ที่มีกำไรนับพันล้านบาท เสียภาษีในอัตราร้อยละ 20 เท่านั้น ปรากฏการณ์นี้ สะท้อนถึงความไม่สมดุลทางโครงสร้างภาษี และยังไม่มีมาตรการอย่างเป็นระบบเพื่อจัดการกับความมั่งคั่ง เช่น ภาษีความมั่งคั่ง (Wealth Tax) หรือภาษีจากสินทรัพย์สุทธิ งานวิจัยของ ศิริกัญญา ตันสกุล, (2565) เสนอว่าควรยกเลิกระบบภาษีสุดท้าย และให้ผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10 ล้านบาทเข้าสู่ระบบภาษีปกติเหมือนบุคคลทั่วไป การขาดกลไกจัดเก็บภาษีจากทรัพย์สินและรายได้ขนาดใหญ่ในไทยจึงยังเป็นช่องว่างที่เปิดให้เกิดการกระจุกของความมั่งคั่งและเป็นความท้าทายสำคัญในการออกแบบนโยบายการคลังเพื่อความเป็นธรรม

ผลการศึกษา

บทความนี้ได้ข้ค้นพบองค์ความรู้ที่สำคัญคือ การใช้สิทธิเลือกเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากดอกเบี้ย และเงินปันผลตามมาตรา 40(4)(ก) และ 40(4)(ข) โดยเฉพาะการเปรียบเทียบระหว่างการเลือกใช้สิทธิ ภาษีสุดท้าย (Final Tax) กับการนำเงินได้ไปรวมคำนวณภาษีตามเกณฑ์ปกติ เป็นกลไกที่ผู้เสียภาษีสามารถใช้เพื่อลดภาระภาษีอย่างถูกต้องตามกฎหมาย องค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการวางแผนภาษีของบุคคลธรรมดา ผู้วางแผนภาษี นักบัญชี และผู้กำหนดนโยบายภาษี โดยควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและผลกระทบของการเลือกวิธีเสียภาษี รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือช่วยตัดสินใจ เช่น โปรแกรมคำนวณภาษีเปรียบเทียบ ซึ่งจะเป็ประโยชน์สำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารภาษี ป้องกันความผิดพลาดในการยื่นแบบภาษี และช่วยลดความเหลื่อมล้ำในระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กรมสรรพากร, (2545ก) การเครดิตภาษีเงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งของกำไรตามมาตรา 47 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2567 <https://www.rd.go.th/11162.html>

- กรมสรรพากร, (2545ข) เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ข) แห่งประมวลรัษฎากร. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2567 <https://www.rd.go.th/11162.html>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). อัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบคงที่ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบลอยตัว. สืบค้นวันที่ 1 ตุลาคม 2567, <https://www.bot.or.th/th/satang-story/managing-debt/interest.html>.
- วราพร เปรมพาศิษย์นุกูล. (2567). หนังสือการวางแผนภาษีอากร (พิมพ์ครั้งที่ 4) มหาสารคาม : ThePrint MBS, 2567.
- ศิริกัญญา ตันสกุล. (2565). แนวทางในการจัดเก็บภาษีความมั่งคั่ง (Wealth Tax) ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นจาก <https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=9240&context=chulaetd>.
- สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). คู่มือสมาชิกในการฝากและรับดอกเบี้ย. กรุงเทพฯ: สหกรณ์จุฬาฯ.
- Bank of Thailand. (2024). **Tax exemption on savings interest: Guidelines for financial institutions.** <https://www.bot.or.th>.
- Boonmak, P. (2023). **Tax literacy and personal income tax filing behavior in Thailand.** *Journal of Accounting and Taxation*, 15(2), 115–126.
- Boonyasarn, P. (2022). **Personal tax planning strategies in middle-income groups.** *Thai Journal of Tax Studies*, 12(1), 23–40.
- Chaitusaney, S., & Pornprasit, A. (2021). **Tax implications of fixed income investments in Thailand.** *Journal of Finance and Taxation*, 8(2), 25–41.
- Chaiyasit, P., & Poonperm, P. (2022). **Tax compliance behavior of individual taxpayers in Thailand.** *Journal of Tax Policy and Management*, 14(1), 34–50.
- Chandoewit, W., & Kittiprapas, S. (2023). **Aging, inadequacy, and fiscal constraint: The case of Thailand.** *International Social Security Review*, 76(1), 3–29.
- Hanlon, M., & Heitzman, S. (2010). **A review of tax research.** *Journal of Accounting and Economics*, 50(2-3), 127–178. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2010.09.002>
- Hoffman, W. H. (1961). **The theory of tax planning.** *The Accounting Review*, 36(2), 274–281.
- Jirawat, P., & Kanchana, S. (2021). **Dividend tax planning and compliance: A study of Thai individual taxpayers.** *Journal of Public Taxation*, 13(2), 33–50.
- Kirchler, E. (2007). **The Economic Psychology of Tax Behaviour.** Cambridge University Press.

- Law Siam. (2566). ดอกเบี้ย ตัวเงิน. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2567, <https://www.lawsiam.com/?name=article&file=read&max=337>.
- Lenter, D. J., Shackelford, D. A., & Shevlin, T. (2003). **Evidence on the role of taxes in investment, organizational form, and financing decisions.** Handbook of Public Economics, 3, 725–781.
- Lertpaitoon, N., & Suthinan, P. (2021). **Digital transparency in Thai cooperative financial systems.** Thai Journal of Public Administration, 19(3), 99–115.
- Nelson, R. M. (2020). **Fixed versus floating interest rates: Borrower risk and market response.** International Journal of Finance and Economics, 25(3), 345–361.
- OECD. (2022). **Revenue Statistics: Comparative tables.** <https://www.oecd.org/tax/revenue-statistics>
- Pimsakul, J., & Chantararat, S. (2022). **Savings behavior and tax policy among elderly Thai citizens.** Journal of Social Finance and Development, 14(1), 77–92.
- Revenue Department. (2022). **Guidelines on final tax and dividend credit under Section 47 bis.** Bangkok: Ministry of Finance.
- Revenue Department. (2024). **Annual personal income tax guide 2024.** Bangkok: The Revenue Department Press.
- Scholes, M. S., Wolfson, M. A., Erickson, M., Maydew, E. L., & Shevlin, T. (2015). **Taxes and Business Strategy: A Planning Approach (5th ed.).** Pearson.
- Siritham, W., & Rattanasumawong, K. (2023). **Individual taxpayers' use of tax benefits under final withholding.** Thai Journal of Tax Studies, 15(1), 88–104.
- Srisuwan, T., Supaporn, K., & Jirakarn, P. (2023). **Comparative analysis of tax credit strategies for dividend income.** Journal of Tax Policy and Practice, 8(3), 45–61.
- Thai Revenue Department. (2024). **Annual personal income tax guide 2024.** Bangkok: The Revenue Department Press.
- Wongsawat, P., Jitpi boon, S., & Lertsamran, P. (2021). **Thai consumers' behavior in selecting loan interest structures.** Journal of Financial Literacy and Planning, 13(2), 77–91.

Wongsunwai, T., & Kittiworakarn, S. (2023). **Tax planning practices among high-income Thai individuals.** Thai Journal of Public Economics, 11(2), 21–39.